

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Перший проректор

Набока О.Г.
Набока О.Г.
«30» серпня 2021 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ТА ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 232 Соціальне забезпечення

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

Соціальне забезпечення

(назва програми)

мова навчання

українська

Слов’янськ – 2021 р.

Розробник:

Співак Я. О., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної роботи ДВНЗ «ДДПУ».

Рецензенти:

Курінна С. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Трубник І. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «ДДПУ»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри _____

Погоджено групою забезпечення спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Керівник групи забезпечення _____

С. В. Коношенко

С. В. Коношенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

30 серпня 2021 р. протокол №1

Опис навчальної дисципліни

7 семестр

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 150	Рік підготовки:	
	4-й	4-й
	Семестр	
	7-й	7-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 3 самостійної роботи студента – 4	30 год.	10 год.
	Практичні	
	32 год.	10 год.
	Лабораторні	
	- год.	- год.
	Самостійна робота	
	88 год.	130 год
Вид контролю: екзамен		

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальне страхування та пенсійне забезпечення» є підготовка здобувачів спеціальності 232 Соціальне забезпечення до свідомого, активного та вмілого використання принципів та технологій соціального страхування та пенсійного забезпечення, формування в них системи базових знань з питань соціального забезпечення громадян через механізм соціального страхування та пенсійного забезпечення.

**2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання,
методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни «Соціальне страхування та пенсійне забезпечення»**

Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (за ЗК 3 ОПП); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (за ЗК 5 ОПП); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. (за ЗК 7 ОПП).	Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення (за ПРН 4 ОПП); використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій (за ПРН 5 ОПП); застосовувати базові	словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда); практичний метод (практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); проблемний виклад матеріалу, частково-пошукові та	усне та письмове опитування, тестові завдання, реферати, презентації, спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, метод самоконтролю,

<p>Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення (за ФК 2 ОПП); здатність до організації та управління процесами в соціальному страхуванні та пенсійному забезпеченні населення (за ФК 20 ОПП);</p>	<p>знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту. (за ПРН 6 ОПП); застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення (за ПРН 8 ОПП); застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення (за ПРН 16 ОПП).</p>	<p>дослідницькі методи, презентації, кейс-стаді, ділові ігри, робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веборієнтовані;</p>	<p>екзамен</p>
--	---	--	----------------

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	зокрема				усього	зокрема			
		л	пр	-	с.р.		л	пр	-	с.р.
7 семестр										
Тема 1. Економічна сутність соціального страхування.	25	5	6	-	14	24	2	2	-	20
Тема 2. Державне регулювання соціального страхування та міжнародний досвід соціального страхування.	20	4	4	-	12	20	1	1	-	18
Тема 3. Особливості розвитку соціального страхування в Україні. Перспективи соціального страхування в Україні: регіональний аспект.	20	4	4	-	12	20	1	1	-	18
Тема 4. Пенсійне страхування.	25	5	6	-	14	26	3	3	-	20
Тема 5. Соціальне страхування на випадок безробіття	20	4	4	-	12	20	1	1	-	18
Тема 6. Соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві	20	4	4	-	12	20	1	1	-	18

та професійних захворювань.										
Тема 7. Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності	20	4	4	-	12	20	1	1	-	18
Разом за 7 семестр:	150	30	32	-	88	150	10	10	-	130

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден	заоч
1	Сутність соціального страхування.	5	2
2	Державне соціальне страхування та напрямки його реформування.	4	1
3	Основні напрями соціального страхування та їх характеристика.	4	1
4	Сутність пенсійного забезпечення.	5	3
5	Сутність соціального страхування на випадок безробіття.	4	1
6	Основні аспекти соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.	4	1
7	Основні напрями соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.	4	1
Разом за 7 семестр		30	10

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

7 семестр		ден	зао ч
1	Сутність, принципи і роль соціального страхування.	6	2
2	Державне регулювання страхової діяльності.	4	1
3	Класифікація соціального страхування. Законодавчі норми щодо ТПО та мешканців непідконтрольних районів.	4	1
4	Пенсійне забезпечення в Україні: проблеми та шляхи реформування..	6	3
5	Сутність соціального страхування на випадок безробіття.	4	1
6	Економічна сутність та роль Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.	4	1
7	Тимчасова втрата працездатності	4	1
Разом		32	10

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден	зао ч
7 семестр		ден	зао ч
1	Етапи розвитку та становлення системи соціального страхування.	14	20
2	Вітчизняний та зарубіжний досвід державного соціального страхування.	12	18
3	Галузева класифікація страхування. Соціальні ризики.	12	18
4	Нормативна база пенсійного забезпечення в Україні. Недержавне пенсійне забезпечення за кордоном.	14	20

5	Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: необхідність, економічний зміст, принципи та основні поняття.	12	18
6	Необхідність соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.	12	18
7	Організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.	12	18
Разом		88	130

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання студентів із вивчення навчальної дисципліни визначаються у балах, які виставляються згідно з критеріями оцінювання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекційні, практичні) та самостійної роботи. Для студентів заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу.

Оцінювання результатів навчання студентів у процесі *лекційного заняття* виставляється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції (1 бал), складання її конспекту та активна участь у процесі лекції (2 бали).

Відповідь на *практичному занятті* оцінюється за наступними критеріями:

3 бали - здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

2 бали - здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

1 бал - здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється у 65 б. (денна форма навчання) та 72 б. (заочна форма навчання).

Результати поточного контролю рівня знань студентів очної та заочної форм навчання (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у наприкінці кожного заняття до відома всіх студентів і виставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
	90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнято	

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно», крок шкали – 1. При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

– звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;

– звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, - за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни;

– допущені до складання екзамену (у деканат обов'язково надається аркуш відповіді здобувача).

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання, 7 семестр)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min

T 1	2	1	3	1	9	1
T 2	2	1	3	1	9	1
T 3	2	1	3	1	9	1
T 4	2	1	3	1	9	1
T 5	2	1	3	1	9	1
T 6	2	1	3	1	10	1
T 7	2	1	3	1	10	1
Разом	14	7	21	7	65	7

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (заочна форма навчання, 7 семестр)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
T 1	1	1	3	1	11	1
T 2	1	1	3	1	11	1
T 3	1	1	3	1	10	1
T 4	1	1	3	1	10	1
T 5	1	1	3	1	10	1
T 6	1	1	3	1	10	1
T 7	1	1	3	1	10	1
Разом	7	7	21	7	72	7

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для поточного та підсумкового контролю, екзамен, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних та групових завдань.

Перелік екзаменаційних питань.

1. Сутність соціального страхування та основні принципи соціального страхування.
2. Сутність понять «страховий ризик», «страховий випадок», «страховик», «страхувальник», «застрахована особа».
3. Стан системи соціального страхування в Україні.
4. Суб'єкти соціального страхування.
5. Об'єкти соціального страхування.
6. Міжнародні норми і принципи соціального страхування та їх еволюція.
7. Джерела, засоби і форми залучення і нагромадження коштів соціального страхування.
8. Принципи і напрями реформування системи соціального страхування за кордоном.
9. Нагляд і роль держави в системі соціального страхування.
10. Суб'єкти державного регулювання соціального страхування в Україні та їх функції.
11. Методи і заходи державного регулювання соціального страхування в Україні.
12. Законодавство України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
13. Економічне обґрунтування норм соціального страхування.
14. Принципи розрахунків страхових внесків на соціальне страхування.
15. Вимоги вітчизняного законодавства щодо соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
16. Страхові ризики та страхові випадки обов'язкового страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань
17. Особливості визначення обставин страхових випадків при страхуванні від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

18. Страхові виплати працівнику при страхуванні від нещасного випадку.
19. Страхові виплати утриманцям працівника в разі страхування від нещасного випадку.
20. Принципи визначення ступеня втрати працездатності.
21. Медичне страхування: форми та особливості організації і проведення.
22. Суб'єкти медичного страхування.
23. Права і обов'язки суб'єктів медичного страхування і їх взаємодія.
24. Принципи соціального медичного страхування.
25. Еволюція систем пенсійного забезпечення.
26. Основні тенденції розвитку пенсійного забезпечення за кордоном.
27. Принципи визначення розміру трудових пенсій.
28. Пенсії за віком.
29. Реформування у сфері пенсійного забезпечення.
30. Умови виплати пенсій в солідарній системі.
31. Умови виплати пенсій в накопичувальній системі.
32. Види пенсій та особливості їх призначення.
33. Пенсії по інвалідності.
34. Пенсія за вислугу років.
35. Пенсії в разі втрати годувальника.
36. Соціальні пенсії.
37. Соціальне пенсійне страхування робітників і службовців.
38. Види доходів і трудової діяльності, що зараховуються до пенсійного стажу та обсягу пенсійного забезпечення.
39. Нагляд у сфері державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
40. Умови подання і тривалість страхової виплати допомоги по вагітності та пологах.

41. Забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

42. Права й обов'язки суб'єктів страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

43. Страхіві випадки, умови подання допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю і тривалість її виплати.

44. Підстави для відмови в наданні допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

45. Право на допомогу на поховання та її розмір.

46. Організаційно-правові умови здійснення загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

47. Страхіві випадки при страхуванні на випадок безробіття.

48. Особи, які підлягають і які не підлягають страхуванню на випадок безробіття.

49. Розмір і порядок сплати страхових внесків при страхуванні на випадок безробіття.

50. Розмір і види страхової допомоги по безробіттю.

51. Умови і тривалість виплати допомоги по безробіттю.

52. Припинення, відкладення виплат матеріального забезпечення на випадок безробіття або/та скорочення їх тривалості.

53. Основні принципи і положення здійснення недержавного особистого страхування.

54. Принципи реформування системи соціального страхування в Україні.

55. Роль держави при реформуванні системи соціального страхування.

7. Рекомендована література

Основна

1. Безкровний О. В. Соціальне страхування : навч. посіб. В. І. Аранчій, В. І. Лихопій; Полтав. держ. аграр. акад. Полтава: ПДАА, 2017., 219 с.
2. Завора Т. М. Соціальне страхування : навч. посіб. для практ. Занять. Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка. 2-ге вид., змін. й допов. Полтава : ПолтНТУ, 2017. – 319 с.
3. Закон України «Про зайнятість населення». ст.243.
4. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії».
5. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Офіційний вісник України. С. 126. – Ст. 1770.
6. Закон України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» № 3668-VI
7. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» № 875-XII. – Ст. 252.
8. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» № 3668-VI ([3668-17](#)). Ст. 82.
9. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» № 2558-III. № 42. – Ст. 213.
10. Закон України «Про соціальні послуги» № 966-IV. Ст. 39.
11. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» № 3551-XII. Ст. 426.
12. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням». 2240-III.
13. Кириленко О.П. Соціальне страхування : підруч. – Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2017., 516 с

14. Конституція України. К.: Преса України. 2017. – 80 с.
15. Медвідь А. О. Соціальний захист бездомних осіб і безпритульних дітей : монографія / А. О. Медвідь; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса : Фенікс, 2017., 196 с.
16. Омельченко С., Співак Я., Тернопільська В. , Чернуха Н. Соціальна робота: реалії та виклики часу: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 229 с.
17. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України станом на 5 квітня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
18. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України № 1058-ІУ станом на 5 травня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
19. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України станом на 10 травня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
20. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності : Закон України станом на 21 травн. 2017р.
21. Соціальне страхування : підручник. О. П. Кириленко, В. С. Толуб'як, А. А. Сидорчук, В. І. Стоян, В. М. Русін, О. І. Тулай, С. Л. Коваль; ред.: О. П. Кириленко, В. С. Толуб'як; Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль: ТНЕУ, 2017., 514 с.
22. Співак Я. Опорний конспект лекцій із навчальної дисципліни «Соціальне страхування та пенсійне забезпечення» для підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення. – Слов'янськ: ДДПУ, 2021 р. 46 с.

Допоміжна

1. Гаманкова О. О. Фінансове забезпечення страхування від нещасних випадків в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2017. Вип. 3. С. 18-25. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2017_3_5.

2. Мартинова Л. Соціальна політика України в контексті забезпечення конкурентних переваг людського потенціалу. Проблеми і перспективи економіки та упр. 2017. № 1. С. 127-134.

3. Товстиженко О. В. Особливості реформування системи соціального страхування на випадок безробіття. Науковий вісник Полісся. 2017. Вип. 3. С. 140-145. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvp_2017_3_22

4. Тулай О. І. Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності: практика і проблематика. Бізнес Інформ. 2017. № 6. С. 132-138.

5. Шимків С. А. Зарубіжний досвід організації страхування від нещасних випадків: перспективи адаптації в Україні. Финансовые услуги. 2017. № 2. С. 42-44. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/finu_2017_2_11.

6. Шимків С. А. Формування державно-приватних партнерських відносин при наданні послуг за соціально-орієнтованими видами страхування в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 19. С. 22-26.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Конституція України. [Електронний ресурс]: сайт Верховної ради України. – Режим доступу – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/>.
2. Кодекс законів про працю України: [Електронний ресурс]: сайт Верховної ради України. – Режим доступу – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/>.
3. Бібліотека соціологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.soc.univ.kiev.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

9. Посилання на дистанційний курс

дистанційний курс «Соціальне страхування та пенсійне забезпечення»
(<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1630/>);